

Maahanmuutto-osasto
Asiantuntija Anu Polojärvi

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 242/2018 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriön maahanmuutto-osastolta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 242/2018 vp). Maahanmuutto-osasto kiinnittää kunnioittavasti eduskunnan hallintovaliokunnan huomiota seuraavaan.

Taustaa

Poliisin henkilötietolainsäädännön uudistus on osa laajempaa sisäministeriön hallinnonalan tietosuojalainsäädännön uudistusta, jossa samalla uudistetaan myös Rajavartiolaitoksen (HE 241/2018 vp) ja maahanmuuttohallinnon (HE 224/2018 vp) henkilötietolainsäädäntö. Esitysten tavoitteena on saattaa sisäministeriön hallinnonalan henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely vastaamaan uudistettua Euroopan unionin tietosuoja sääntelyä. Sisäministeriön hallinnonallalla henkilötietosääntelyn kokonaisuuden olisi tarkoitus jatkossakin muodostua näistä kolmesta ehdotetusta säädöksestä. Maahanmuutto-osasto ei ole osallistunut poliisin henkilötietolakiesitystä valmistelleen työryhmän työskentelyyn, mutta sisäministeriön hallinnonalan henkilötietolakiehdotuksia on valmisteltu yhteistyössä ministeriössä, joten maahanmuutto-osasto keskittyy lausunnossaan vain yksittäisiin huomioihin.

Yleistä

Maahanmuutto-osasto pitää poliisin henkilötietolakiehdotusta ja siinä valittuja sääntelyratkaisuja kannatettavina. Kaikissa sisäministeriön hallinnonalan henkilötietolakiehdotuksissa on omaksuttu käsittelytarkoitussidonnainen sääntelytapa, mikä tarkoittaa irrottautumista aiemmasta rekistereihin sidotusta sääntelytavasta. Tämä sääntelyratkaisu vastaa myös EU:n tietosuoja sääntelyssä omaksuttua ratkaisua. Koska unionin tietosuoja sääntelystä, kansallisista yleislaeista ja erityislaeista muodostuva tietosuoja sääntelyn kokonaisuus on monikerroksinen, maahanmuutto-osasto pitää tärkeänä yhtenäisen sääntelyratkaisun omaksumista sitomalla kunkin erityislain soveltamisala toimivaltaa luovan lainsäädännön mukaisiin käsittelytarkoituksiin.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 14/2018 vp) kiinnittänyt huomiota henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn raskauteen ja monimutkaisuuteen, joten maahanmuutto-osasto pitää kannatettavana poliisin henkilötietolakiesityksessä tavoitteeksi asetettua voimassa olevan lain monimutkaisen rakenteen selkeyttämistä ja yksinkertaistamista. Tätä tavoitetta toteuttaa hyvin ehdotettu yksityiskohtaisista tietosisältöluetteloista luopuminen.

Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietosäätelyssä on kiinnitettävä EU:n tietosuojasäätelyn edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely (PeVL 14/2018 vp). Tämän takia maahanmuutto-osasto pitää kannatettavana sääntelyn keskittämistä erityisen riskialttiisiin tilanteisiin, joissa käsittelyn aiheuttamaa riskiä henkilön yksityisyyden suojaan tulee pyrkiä minimoimaan sääntelemällä siitä mahdollisimman täsmällisesti ja yksityiskohtaisesti ja puolestaan edistämään normien purkamista siellä missä se yksityisyyden suojan riittävä taso huomioiden on mahdollista.

Ulkomaalaislain 131 §:n 4 momentin säädösviittauksen päivittäminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislain 131 §:n 2 ja 3 momenttia. Maahanmuutto-osasto tuo jo tässä vaiheessa esiin, että maahanmuuttohallinnon henkilötietolakia koskevan hallituksen esityksen valiokuntakäsittelyn yhteydessä maahanmuutto-osasto tulee esittämään näihin momentteihin maahanmuuttohallinnon henkilötietolain lähtökohtana olevasta ulkomaalaisrekisterilain kumoamisesta ja rekisterisidonnaisesta säätelystä irrottautumisen johdosta joitakin teknisiä muutoksia.

Maahanmuutto-osasto ehdottaa, että pykälän 4 momentissa oleva viittaus henkilötietolakiin (523/1999), joka on kumottu tietosuojalailla (1050/2018), päivitetään viittaukseksi sekä tietosuojasetukseen (EU 2016/679) että rikosasioiden tietosuojalakiin (1054/2018), jotka sisältävät osaltaan kulloiseenkin käsittelytarkoitukseen soveltuvan säätelyn henkilötietojen siirroista kolmansiin maihin.

Maahanmuuttohallinnon henkilötietolailla on tarkoitus kumota ulkomaalaisrekisterilaki, joten koska poliisin henkilötietolakiesityksen 24. liitelaisissa ehdotetaan teknisiä muutoksia ulkomaalaisrekisterilain 3 a ja 3 b §:ään, tulee nämä muutokset huomioida maahanmuuttohallinnon henkilötietolain 9 ja 10 §:n osalta maahanmuuttohallinnon henkilötietolain eduskuntakäsittelyn aikana.